

„ÉVSZAKOK ZENÉJE”

Sorok, Zsombori Erzsébet néhány muzsikáló képe alá**

Zsombori Erzsébet festőművész

Zsombori Erzsébet festőművész, a Sütő utca 2-es számú, V. kerületi, gyönyörű régi ház udvarának sarkában megbúvó galéria és művészeti fészek háziasszonya és névadója 1949-ben, a Kolozs megyei Bonchidán, a Bánffyak szűkebb pátriájában született. Mielőtt életéről, munkásságáról és különösen *muzsikáló képeiről* beszélnek, átadom a szót egy nálamnál méltóbb bemutatónak, Tamási Áronnak, aki a Révai Kiadónál 1943-ban megjelent, *Szülföldem* című remekében ugyan egyik lánytestvérét, Ágneszt jellemezte, de ezek a szavak ékesen vallanak az én írásom hősnőjéről, Zsombori Erzsébetről, mindenki Zsimbijéről is: " S akkor veszem észre, hogy a szobának a fala rügyes ágakkal van kereken kifestve. Öt-hat hosszú sorban, vidáman megdőlve, almazöld színben lengenek ezek az ágak. Olyan egyszerű és akaratlan az egész, mintha nem is emberi cselekedet útján jött volna létre, hanem a nyitva felejtett ajtón surrant volna bé valamennyi rügyes ágacska. Ahogy faltól-falhoz fordulva nézem őket, az emléknék és a képzeletnek valami titokzatos útján a régi Úrnapja jut eszembe, kicsi diák –koromból. Azokon az Úrnapokon díszben állott a nyolcvankettős székel ezred, az udvarhelyi nagytemplom előtt; s a katonák csákóján cserefa lomb lebegett mindegyiken, hosszú sorokban és vidáman megdőlve egy kicsit. Egészen úgy, mint ezek itt a falon, csak hogy a katonák hiányoznak innét, nem szól az ezred kürtje sem, és soványabbak itt a lombok is

valamicskét. De arra elég kövérek és erősek, hogy egyre vidámabbá és könnyedebbé varázsolja a szobát; majd olyanforma érzést támasztanak bennem, mintha nem is földön állna ez a ház, hanem velük együtt a mesébe emelkednénk.”

Pontosan ez az érzés keríti hatalmába a nézőket Zsombori Erzsébet hagyományos, és „selyemre lehelt” festményei láttán. Most, 2019 novemberében éppen *Évszakok zenéje* című kiállításán, a Budaörsi Jókai Mór Művelődési Ház Galéria termében.

A természet, a zene (és a szárnyas zenészek, a madarak!), továbbá a templomok, a fák, a virágok és a gyümölcsök a Zsombori-alkotások legfontosabb szereplői.

Élet-indulásakor, falusi kislányként, pontosabban egy Kolozsvárról Bonchidára (a magyarországi Hencida testvér-falujába) száműzött, köztisztelőben élő és dolgozó ügyvéd gyermekeként, a természet közelében telt. Innen ered művészetének számtalan természeti motívuma. De vajon honnan jön, honnan árad a sok-sok zenei utalás? Zsombori Erzsébetre gondot viselt a Teremtő, Nagynénje, édesapja testvére, a képzőművészi és zenei végzettségű „idős” Zsombori Erzsébet társbérleti otthonának két szobájában nagy társas élet zajlott, központban a házmuzsikálás élet szépítő, élet könnyítő műfajával. Az ekkoriban a Kolozsvári Operában éneklő nagynéni, aki zenei képzést Kolozsvárott, képzőművészt pedig Temesvárott, s nyaranta a nagy múltú, varázslatos Nagybányán kapott, vonzotta maga köré a kincses város legjobb muzikusait: Ruha István nemzetközi híré hegedűművészt, az 1959-es párizsi Jacques Thibaud-Marguerite Long verseny második helyezettjét, (akivel e sorok írója 1985 késő tavaszán Amerikában, Pittsburghben találkozott!), továbbá Márkus Albert zeneszerzőt, s az énekesek színe-javát Így azután nem csoda, hogy kis unokahúga e két művészeti ág bővületében nőtt fel, a középiskolában az érettségi mellé dekoratőri végzettséget szerezve. Otthoni, reklámgrafikusként töltött évek után 1987-ben Budapesten telepedett le. Ekkor már ismert alkotó volt, s nagyon gyorsan kinyílt előtte a világ: Beethoven, Bach, Liszt, Vivaldi és Mozart műveit hallgatva festett, egyre festett. Így nem csoda, hogy erdélyi (Stúdió 51, Kolozsvár, 1975, továbbá Művelődési Központ, Zilah és Fido Galéria, Kolozsvár, 1978) műveit Magyarország-szerte, majd Koppenhágától Bécsig, s New Yorktól New Brunswickig és Stockholmig sokan megismerték. Ennek hatására nyitotta meg galériáját, először a budai várban, majd 2015-től a már említett Sütő utcában, ahol hosszú ideje már nem csupán ő a galérista, csatlakozott hozzá neves, Stockholmban élő festőművész lánya, *Mayer Hella* is.

Számtalan zenei témájú Zsombori Erzsébet-festmény közül most ötöt mutatunk be. Az első a *Birs-kottákkal*, amelyről először a népmesék aranyalmafája, szőlő szőlője és csengő barackja jut az ember eszébe, de a fa törzsén tekeredő, s a gyümölcsök közt szív alakban függő kotta-darabkák élénk szólítják magát a zenét is.

Zsombori Erzsébet: Birskottákkal

A második az *Őszi muzsika-napraforgók*, amelyen a kottás elemek, a zene tartja a lelket a már-már lekonyuló, s a pusztulásba induló virágban, amely akár egy idősödő asszony allegóriája is lehet!

Zsombori Erzsébet: Őszi muzsika-napraforgók

A továbbiakban pedig három, szépséges és finom selyemfestmény következik. Sorrendben és jelentőségében a legelső a *Csíksomlyó*, itt a százzezretet vonzó búcsújáró hely Huszárik Zoltán *Szinbád* című filmjéből is sokaknak ismerős temploma és templomdombja egy hegedű testében dereng fel, a Megváltás és a megtisztulás jelképeként.

Zsombori Erzsébet: Csíksomlyó

A negyedik ,ugyancsak selyemre álmódott festmény *A rózsza szerelme*, amely – legalább is számomra – Kodály Zoltán *Pünkösdlő*-jét hozza elénk: „Jó legény/jól megfogd/lovadnak kantárját,/hogy le ne tiporja/ a pünkösdi rózsát...” A (pünkösdi) rózsza kelyhében otthonra lelt kottafejek a zene és a szerelem elválaszthatatlanságáról mesélnek.

Zsombori Erzsébet: A rózsza szerelme

Az ötödik selyemkép a határozottan szakrális zenei utalású *Stabat Mater* címet viseli ugyan, a kottákkal beírt sírkereszttel és annak egy szál rózsájával, de – bevallom – bennem sokkal világiasabb zenei asszociációt keltett. Nem a fiát sirató Istenanya látványát, hanem Kacsóh Pongrác *János vitéz*-éből Bagó fájdalmas dalát, gyermekéveim egyik, sokszor követelt „nótáját”: „Egy rózsaszál/szebben beszél,/ mint a legszerelmesebb levél...” Ezen azonban aligha fogunk összeveszni, hiszen ismerem annyira e képek alkotóját, hogy tudjam, nem érzi megbántásnak, ha egy-egy műve más-más gondolatokat hív elő a különböző szemlélőkből. Hiszen nyilvánvaló, hogy a zenei hangok és különösen a *vox humana* rajongójaként csak a némaság, a visszhangtalanság okozna számára fájdalmat.

Zsombori Erzsébet: *Stabat Mater*

Sok kiállításnyi muzsikáló képet kívánva Zsombori Erzsébetnek, reméljük, hogy legújabb, budaörsi kiállításán a zene és a képzőművészet barátai egyaránt otthon érzék majd magukat, épp úgy, mint ő, nagynénjénél, változatos, színek és formák között.

***Petrőczy Éva** József Attila-díjas költő, író, műfordító, irodalomtörténész, publicista, a Károli Gáspár Református Egyetem nyugalmazott egyetemi docense.

****Évszakok zenéje - Zsombori Erzsébet** kiállítása Budaörsi Jókai Mór Művelődési Ház (Szabadság út 26., Budaörs, 2040) szervezésében 2020. január 31-i tekinthető meg.